

BOBIȚELE DE CRISTAL DIN PAHARUL OMENIEI. *100 de ani de la nașterea lui Andrei Lupan*

Acad. *Haralambie CORBU*

THE CRYSTAL GRAINS OF HUMANITY
GLASS. 100 YEARS FROM THE BIRTH OF AN-
DREI LUPAN

The study reflects the highlights of the life and work of writer-academician Andrei Lupan, putting a particular accent on professional, ethical and moral aspects of this famous personality: Literary language and its spelling rules, the literary heritage of classical contemporary and - above all - life and interests of people reflected in the words and artistic picture, are the basic objectives of the distinguished man of culture who was Andrei Lupan, a hundred birthday which marks these days, intellectuals and civil society in Moldova.

Deși despre Andrei Lupan s-a vorbit și s-a scris în trecut destul de mult, astăzi numele și opera scriitorului se rostogolesc tot mai insistent în negura uitării. De ce oare se întâmplă acest lucru, știind bine că autorul poemului „Sat uitat” a fost un om de vocație și o ilustră personalitate cultural-artistică și socială, complexă și multilaterală în totalitatea ei, care și-a lăsat amprenta asupra întregii epoci istorice, și nu asupra unei epoci cronologice oarecare, ci una marcată de toate însemnele unui regim restrictiv, totalitar? Răspunsul adecvat ar putea fi dat doar în urma unei cercetări de durată și aprofundate a subiectului abordat, ținând seama de toate aspectele lui de ordin intern și extern, inclusiv cele de ordin biografic-personal, precum și de cele de esență social-politică și cultural-artistică care au influențat și au condiționat, în bună parte, afirmarea acestei personalități ieșite din comun.

În rândurile ce urmează vom încerca să schițăm doar câteva momente ce țin de structura și esența problematicii anunțate. S-o luăm, așadar, de la capăt.

Andrei Lupan s-a născut la 15 februarie 1912 în satul Mihuleni, județul Orhei, într-o familie de țărani. Primii 6 ani ai copilăriei i-a petrecut în condițiile când Basarabia se afla integrată în frontierele Imperiului Țarist. Între anii 1918-1940 teritoriul prutonistean revine în componența Statului Român pentru ca, din 1940 și până în 1991 (cu excepția anilor 1941-1944) să fie inclus în spațiul ex-sovietic, din

Academicianul Andrei LUPAN

care se desprinde ca stat independent în vara anului 1991. Mai amintim că în anii 1917-1918 în Rusia a avut loc o răsturnare politică de proporții, iar între 1941 și 1945 s-a declanșat cel de-al Doilea Război Mondial – evenimente care au zguduit lumea. Să nu trecem cu vederea, de asemenea, dezmațul forțelor de extremă stânga și de dreapta, care a băntuit Europa în perioada interbelică, inclusiv România. Andrei Lupan și generația sa au fost *martori*, dar și *participanți*, la aceste fluxuri turbulente ale istoriei, care, fără doar și poate, și-au lăsat amprenta asupra destinului lor civic, social și uman.

Pe de altă parte, țăran de origine fiind, Andrei Lupan și-a continuat studiile primare, începute în satul de baștină, la instituții de învățământ mediu și superior din Basarabia și România, legate și ele de istoria, tradițiile și valorile fizice și morale ale *pământului*, adică de agronomie. Între timp, sau concomitent, a apărut imprevizibilul „virus” al creativității artistice și al organizatorului *procesului* spiritual-cultural. Țăranul-agronom din Andrei Lupan i-a întins mâna lui Andrei Lupan – omul de cultură, formând un tot organic, întreg, cu precizarea că dacă cultura agronomică și-a implementat-o cu ajutorul studiului specializat, sistemic organizat, cultura artistică și-a însușit-o de sine stătător, decisiv fiind în această privință munca fără cruțare și intuiția nepuizabilă care i-au permis tânărului avid de cunoștințe și frumos, să asimileze și să-și consolideze un imens bagaj de valori cultural-artistice, începând cu antichitatea și terminând cu cele mai moderne modele fie din literatura și cultura națională, fie din cultura și arta universală. Toate acestea s-au contopit cu tradițiile folclorice ale *pământului*, pe care Andrei Lupan le-a asimilat organic din momentul în care a venit în contact cu ele.

Din amalgamul politic, istoric, social și cultural al timpului său, A. Lupan și-a însușit câteva principii profesionale, spirituale și morale de bază:

a) a sluji până la capăt, în condițiile pe care i le oferea istoria, interesele poporului, interesele neamului, interesele legate de variate aspecte ale culturii spirituale ale poporului, de apropierea acestuia de culturile și civilizațiile moderne;

b) a fi consecvent cu sine însuși și cu cei din jur în ce privește respectarea normelor morale și profesionale în orice domeniu de activitate;

c) a recunoaște *munca, inteligența și efortul intelectual* drept principalele criterii valabile de apreciere a oricăror activități, respingând din start duplicitatea, minciuna, escrocheria, falsul, înjosirea demnității altuia etc.

Tocmai pe baza acestor trei principii etico-morale și profesionale s-au sprijinit punctele principale ale programului artistico-cultural și scriitoricesc, pe care A. Lupan le-a promovat pe parcursul multor ani:

a) valorificarea moștenirii literare naționale;

b) restabilirea normelor limbii literare identice cu cele ale limbii române;

c) dezvoltarea în regim de urgență a tuturor compartimentelor culturii spirituale: muzica, teatrul, arta, literatura etc., implicând în acest proces atât instituțiile statului, cât și societatea civilă;

d) apropierea culturii noastre contemporane atât de rădăcinile folclorice naționale, cât și de culmile culturii universale pe toate căile posibile, inclusiv traducerea, organizarea de concerte, expoziții internaționale etc.

Țăranul, Pământul, Tradițiile, Istoria sunt valorile constituente de bază ale operei lupaniene. Țăranul ca „frate al pământului” („Soare”, 1937); țăranul ca moștenitor direct al valorilor perene transmise de înaintași din generație în generație: „Și-acuma când mă uit de-aice îndărăt, / pot închina bucvarul ista mic / dumnilorvoastră că mi-ați pus în piept / grăunte ce-a crescut și-a dat în spic” („Închinare fără carte”, 1938); țăranul ca făptură vie a *Doinei* seculare: „Ea ne-a fost pe drum chemare / și tărie și odihnă, / ea ne-a copt pâinea-n ogoare / și copacii în grădină. / Ea ne lumina-n fereastră, / ea ne-mbogătea cuvântul, / doina, doina, maica noastră, / cheagul nostru cu pământul” („Doina”, 1944); țăranul contopit integral cu pământul și cu tot ce răsare și respiră din el: „Poate-i grăul sau săcara, / poate ierburi câte sunt, / sug cum cere primăvara / țâță neagră de pământ. / Rug să crească, / să ridice / peste vară steag de spice, / cum, / pășind de prin istorii, / le-au vrăjit semănătorii”. („Scrisoare de pe deal”, 1941). Pentru toate acestea, *Țăranul* cu literă mare se transformă într-un *simbol al sufletului neamului*, omagiat

cu pioșenie de toată suflarea omenească – de cea de ieri, de cea de azi, și de cea de mâine care va veni. În cinstea lui, *poetul* ridică, împreună cu cititorii și admiratorii săi, *păharul recunoștinței*, față de acest *monument* al onoarei și demnității umane, întruchipat în imaginea semănătorului de bine și frumos de la coarnele plugului. Păharul ridicat și vinul din păhar, împreună cu butucul de vie, exprimă respectul suprem pentru această tradiție, pentru acest simbol și întruchipare sintetico-mitologică a imaginii țăranului și omului integral.

Autorul mărturisește evlavios: „Mă-nchin dumnilorvoastră, cinstiților bătrâni, / ca unora care-ați zidit la temelie, / că voi ați ridicat dintâi hârlețu-n mâini / și-ați răsădit nădejdea butucilor de vie. / Că mâna voastră bună a fost neostenită / și crezul nostru nu s-a dat bătut; / atunci când desfundați toloacănțelenită, / voi încă dinainte ați văzut / cristal de vin / și soarele în ștofuri de rubin, / cules din cernoziom, / din piatră / ori din lut”. Spusele la adresa celor care ne-au zidit temeliele prezentului sunt susținute de omagiile și speranțele adresate *celor care vor veni*, exprimând continuitatea neîntreruptă a ființei și sufletului uman: „Și-acum mă-nchin / acelora ce nu-s, dar care vin / de peste zeci de ani – / necunoscuților țărani, / ce-or răsădi butucii mai departe, / ca via muncii noastre / să crească peste moarte. / Să fie-n cinstea lor acest pahar, / iar viața le-o-nchinăm ca pe-un tezaur, / s-o poarte ei cu suflet și mâinile de aur, / când vor munci / și vor cânta, / ori când vor sta de strajă la hotar”. („Închinare cu paharul”, 1945).

Adevărat poem cu un imens răsuflu epic sunt meditațiile tulburătoare din eseul „De-ar grăi pământul...” Căci, zice autorul: „Pământul Moldovei s-a încheat, cum se vede, în vremuri de grele răzbucliri geologice. De aceea și-a încrunțat fața în atâtea mături, dealuri și fundături de văi. Așezându-și viața între ele, oamenii s-au deprins cu locurile și le-au îndrăgit ca pe o casă cu pridvoare și zugrăveli preafrumoase. Ne-am consacrat expresia graiului după varietatea reliefului și a legăturilor specifice cu pământul. Există lan de grâu sau de păpuși, există pădure, livadă sau vie, dar, cunoscând toate acestea, noi ne-am deprins a spune pur și simplu – *deal*. Se duce omul la deal, adică la arat, la semănat, la strânsul roadei”. În încrețiturile lui deluroase pământul natal poartă întreaga istorie și întregul destin al acestui neam și din străfundurile lui pornesc toate visele și toate speranțele existenței milenare. De pe aceste dealuri pline de promisiuni și taine nedescoperite, „se întorceau în amurg, (țărani) sleiți de muncă și arșiță de pe ogorul care îi răsplătea cu zgârcenie barbară. Pământul era vitreg? Nu, ogorul fusese și el degradat de soartă, iar vrednicia sa tânjea umilă, ca și munca plugarilor”.

Îmi doresc, mărturisea A. Lupan în notele sale intime din anii tinereții (1933), „o viață consecvență cu mine însumi, cu firea mea. Vreau să trăiesc și să mă dezvolt așa, încât dacă așa avea în fața mea răsplata faptelor, să pot întinde mâna senin spre ea. O viață aspră și amară prin propria mea voință, ca să știu că-s mai de preț zilele mele decât cele ce se împart pe cadrane oriunde. De-ar fi această viață chiar murdară pentru restul lumii și absurdă, să fie în ochii mei adevărată”. E un crez care a marcat cu adevărat întreaga viață a scriitorului, pusă integral în serviciul societății și poporului, a prezentului și viitorului, temeliile cărora se află adânc înrădăcinate în istoria și memoria multor generații ale trecutului nostru milenar.

Un an mai târziu, adică în 1934, A. Lupan nota, în același „Jurnal”: „Viața se trăiește pe o serie de planuri, dintre care, pentru mine, eu descriu două. Unul e simplu, limitat la suprafață ca o pojghiță ondulată pe configurația profunzimilor unde-i imperiul celui de-al doilea, variat în conținut și adâncit fără lumină de puterile fiecărui om. În acesta începe rățacirea și revelația”. O viață văzută, trăită și simțită în profunzimile ei, și nu una lunecată superficial la suprafața realității sau amplasată la marginile adevărului!

Chiar de la începuturi, Andrei Lupan își formula și adresa cititorului esența crezului său moral și social, care se comprima într-o sintagmă din două cuvinte: *Dreptul la nume*. În poezia cu același titlu poetul își îndemna admiratorii și se chema pe sine a-și crea și a milita pentru un nume, scutit de mizeriile zilei, un nume ce s-ar identifica – în orice condiții de viață, – cu demnitatea și curățenia morală, cu purtătorul de drept legitim și recunoscut al aceluia care și-a asumat această grea și nobilă povară. „De te-ai afla în smârcuri decăzut, / – cheamă cu voce îndurerată autorul, – purtat de-ai fi cu huiduieli în furci, / fă-ți pavază din graiul netăcut, / în care-ți strigă inima porunci. / Izbândelor sortit, / dar poate încă prigonit pe urme, / alături de tovarășii tăi vrednici / sau printre haite luptătoare de netrebnici, / rămâi al tău, / fii purtător de nume!” În aceste condiții doar credința și devotamentul pot rezista și învinge intemperiiile unei realități crude și amorale. Prin urmare: „Din umilință zdrumecat te strânge! / Mai ai o șansă de durată-n lume. / La vrajba coteriilor nătânge, / peste cabale și înfrângeri, / rămâi întreg, / fii purtător de nume!”

Reforma ortografică din 1956 e calificată de Andrei Lupan, în articolul „Negru pe alb”, drept o „adevărată izbăvire de absurd”, căci așa zisele *reguli* impuse anterior de I.D. Ceban și agenții lui au marcat una dintre cele mai negre pagini din istoria agramatismului nostru din anii de după cel de-al

Doilea Război Mondial. Editarea clasicii literaturii naționale și promovarea unor principii lingvistice avansate, susținute de intelectualitatea științifică de la Chișinău, dar și din afara Republicii Moldovenești, au tolerat și au grăbit procesul adoptării noii ortografii, care a marcat o nouă treaptă, de vârf, în procesul stabilirii unui nivel comun de dezvoltare a limbii literare pe ambele maluri ale Prutului, permițând în felul acesta *să ne îngrijim* acum „de obrazul pângărit al gramaticii”. Scriitorii, împreună și alături de savanții lingviști și întreaga intelectualitate din Moldova, au contribuit în mod decisiv la realizarea acestui act de importanță deosebită în viața noastră culturală postbelică. „Să nu încercați a-i dumeri pe acești eroi ai negației (ai negației reformei – H.C.). La orice argument calificat lor le sare țandăra și le crește tensiunea. Niciun scriitor moldovean nu scrie în limba pe care ar scrie-o ei. De la Ion Neculce și până la Ion Druță, toți sunt negați, inclusiv și traducătorii, pentru simplul motiv *că eu nu pot, mi-i greu* să-i înțeleg!

Apelul scriitorului adresat întregii societăți e unul singur și indubitabil: „Să învățăm din plin folosirea limbii literare culte, dar nu simulând erudiția, ci studiind adânc literatura, citind cu dragoste, asimilând organic fondul bogat al moștenirii clasice”. Căci, își încheie A. Lupan inspiratul și tulburătorul eseu, „limba moldovenească e șlefuită prin folclor, letopisețe, scriitorii veacurilor, de la Dimitrie Cantemir până la Alecsandri, Eminescu, Russo, Creangă și până la opera selectată a scriitorilor de azi. O asimilăm în ființa noastră, cristalizată prin geniul profund al multor generații”. Repetăm, că toate acestea Andrei Lupan le formula, cu adresă precisă, mai bine de jumătate de secol în urmă, adică în 1956!

Un exemplu de o rară cultură și erudiție literară, dar și intuiție artistică, demonstrează studiul lui A. Lupan „Destinul omenesc al Luceafărului”, scris și publicat în anul 1964, cu prilejul celei de a 75-a aniversări din ziua morții lui Mihai Eminescu. Portretul fizic și moral al Poetului, integrat în contextul valorilor naționale și universale, surprinde prin finețea analizei fenomenului artistic și prin profunzimea ideilor și gândurilor fie ele extrase, fie aplicate, obiectului de studiu ca atare, totul menținându-se în cadrul unui limbaj științific și filozofic select, dar accesibil și înțeles pentru cititorul de toate categoriile și de toate gradele. „El (Eminescu – H.C.), – scrie A. Lupan, – pătrunde în acea zonă a gândului unde realitățile zilei se cer confruntate cu istoria civilizațiilor. Îl sollicitau zguduitorile enigme ale vieții și ale universului. Tot ce gândiseră înțelepții lumii adunase în cugetul său, ca să ajute a dezlega aceste taine. Era un avânt al naturii sale și al duhului romantic, tinzând spre absolut. A vorbit mult despre

asta cu Caragiale la București, cu Slavici la Viena, cu sfătosul Creangă la Iași. Dar mai ales ardea de unul singur, încordându-și toate fibrele inimii și storcându-și gândul cu supremă îndurerare. El n-a privit filozofia ca pe un exercițiu intelectual gratuit. A înfruntat-o cu sete îndurerată, purtând-o la asaltul grelelor porți zăvorâte și păzite de himere. Căderile și mărginirea inerentă a cunoașterii l-au dezamăgit, contradicții grele i-au devastat bucuriile, storcându-i accente de pesimism. Dar niciodată aceasta n-a însemnat dezarmare, ajustarea la meschinăriile realității. Chiar disperarea sa era strigăt de revoltă. Etica socială, relațiile între oameni, dragostea și dorul său transfigurat, – pe toate le-a vroit desăvârșite, ridicate în sfere ideale de dăruire absolută. Pentru asta n-a cruțat pe nimeni, a trăit înfruntând ura, lipsurile și umilințele fără sfârșit”.

Cu 12 mai devreme decât eseu despre Eminescu, A. Lupan a scris și a publicat, în 1952, un eseu tot atât de fulminant despre Ion Creangă, un alt mare clasic al literaturii noastre naționale, lucrare din care desprindem ideea finală: „De la Homer încoace s-au dovedit nemuritoare acele opere de artă, care au cristalizat gusturile în adâncime, contopind culminările culturale cu cel mai sănătos și firesc bun simț al maselor”. Ion Creangă face parte, în opinia lui A. Lupan, din categoria acestora.

Vom cita în continuare pledoaria sa pentru literatura clasică, intitulată în același concubinaj terminologic: „Întâlnire cu clasică” (1956). Vorba este de recenzie la spectacolul „Sânzeana și Pepelea” după cunoscuta piesă a lui V. Alecsandri, jucată pe scena Teatrului Național „Mihai Eminescu” (atunci „A.S. Pușkin”), și considerat de scriitor drept *spectacol – eveniment*, căci prin această înscenare se „deschidea drumul moștenirii literare clasice pe scena teatrului moldovenesc din Chișinău”: „Legăți-vă mai strâns de literatură, tovarăși actori! Faceți ca teatrul nostru să devină o școală model a limbii și culturii literare”.

În studiul-eseu „Literatura noastră – a tuturor” A. Lupan revine în mod special asupra problemei generațiilor, accentuând faptul că în creație nu valorează atât vârsta și generațiile cât mai ales munca, talentul și devotamentul cuvântului scris, căci, zice autorul, nu există o literatură a tinerilor și alta a bătrânilor. „Cititorul ne prețuiește după un criteriu mult mai creator, mai obiectiv. Pentru el, alături de Bucov, Istru, Meniuc, Deleanu, Costenco, stau firește numele lui Ciobanu, Druță, Busuioc, Șalari și mai departe Teleucă, Cibotaru, Vieru, apoi Boțu, Raisa Lungu, Loteanu și încă Gheorghe Vodă, Anatol Codru, Petru Cărare, Vlad Ioviță, ca să ne oprim la veșnic tânărul Ion Bolduma [...]. Dacă putem vorbi de parcele individuale în făgașul creației, apoi aces-

tea sunt culorile și luminile ce disting un scris de altul, ca o mărturie a realizărilor.”

De reținut, în această ordine de idei, că alături de studii și eseuri substanțiale de analiză și sinteză privind procesul literar național în formula lui clasică sau contemporană, autorul poemului „Sat uitat”, a lăsat în urmă-i o serie întregă de portrete analitico-estetice, de o actualitate și frumusețe netăgăduită, a marilor personalități ale trecutului și prezentului nostru literar, cum ar fi Mihail Eminescu, Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Emilian Bucov, Bogdan Istru, Nicolai Costenco, George Meniuc, Igor Crețu, Ion Druță, popasurile încetinite asupra creației lui Grigore Vieru, Emil Loteanu, Ion Vatamanu, Victor Teleucă, Petru Cărare și mulți alții. El oferă suficiente probe și argumente că valoarea actului artistic e în directă corelație și depinde nu de vârsta autorului, ci mai ales, în primul rând și înainte de toate, de talentul și capacitatea artistico-intelectuală a creatorului de valori estetico-morale de a pătrunde, sintetiza și prezenta profunzimile lumii și fenomenelor investigate, de a le aduce și readuce în inima/sufletul cititorului în formule cât mai răscolitoare și cât mai cuprinzătoare.

Criteriul *profunzimii* în abordarea problemelor complicate ale vieții a fost unul de bază în ce privește evaluarea procesului literar moldovenesc de mai târziu, indiferent din ce generație făceau parte unii sau alții mânuitori ai condeiului. „Lirica noastră, – notează autorul în eseu „Mesajul social al talentului”, – a prins incarnație tot mai vie, stabilind contacte cu marea poemă a realității. Epica și lirica s-au contopit și s-au îmbogățit reciproc. Așa răsună pentru mine poezia lui Victor Teleucă, a lui Pavel Boțu, alături de cea a lui Emilian Bucov și Bogdan Istru; Dumitru Matcovschi și Anatol Ciocanu alături de George Meniuc și Nicolae Costenco, astfel sesizăm legăturile realității și în lirica lui Liviu Damian, în filigranul poetic al lui Grigore Vieru”. E demn de a remarca faptul că „Literatura s-a apropiat mai mult de om, a devenit mai puțin declarativă și ilustrativă, ridică problematica actuală cu mai mult duh de aprofundare”. În același context de analiză autorul ține să sublinieze: „E bine că ne-am săturat de șabloane, de eroi artificiali urcați pe catalige. Asta pe drept cuvânt. Nu mai acceptăm construcții comode de scheme, eroi ce reprezintă mai mult funcții sociale, lipsiți fiind de psihologie și personalitate. Iată, în sfârșit, cititorul s-a deprins a-l privi mai critic pe eroul literar. El se caută oarecum pe sine în cărțile lui Ion Druță, George Meniuc, Vladimir Beșleagă, Ion Ciobanu, Vera Malev, Aurel Busuioc, Raisa Lungu, Ana Lupan și ai mai multora, cărți care vin cu caractere veridice, cu destine reale și, deci, cu firesc drept de cetățenie artistică”.

Andrei Lupan s-a stins din viață pe data de 24 august 1992, la vârsta de 80 de ani. A lăsat în urmă amintiri adânci în memoria generației sale, dar, sperăm, și a celor care vor veni. A fost un stâlp de neclintit al culturii noastre într-o perioadă istorică extrem de complicată sub toate aspectele, cum a fost cea postbelică. A fost unul din întemeietorii Uniunii Scriitorilor din Moldova. Se numără printre membrii-fondatori ai Academiei de Științe din țara noastră. Sperăm, că oriunde vom ajunge în timp, chipul și imaginea lui Andrei Lupan – distinsul Om de Omenie și de Cultură – va rămâne adânc implementată în memoria celor, cărora scriitorul și-a consacrat toate puterile, tot talentul și întreaga viață!

P.S. În biblioteca personală a autorului acestor rânduri s-au păstrat două *autografe* semnate de poetul Andrei Lupan. Primul, pe volumul de publicistică și opinii literare, intitulat „Cărțile și răbojul anilor”, Editura „Cartea Moldovenească”, Chișinău, 1969: „Tovarășului Haralambie Corbu. Cu sinceră simpatie și cu urări de bine, acest bucluc de carte. A. Lupan. 1. III. 1970.” Cel de al doilea – pe primul volum – „Scieri” în trei volume. Prefață de Haralambie Corbu. Editura „Cartea Moldovenească”, Chișinău, 1973: „Dragă tovarășe Haralambie!

Pentru că ai consimțit să te bagi la bucluc și să devii complice-coautor la acest ceva-cumva în trei volume, susținându-mi păcatele mele cele neiertate, și ai comis asta cu inima nobilă, fără gând rău; pentru toate acestea, primește, te rog, adâncă stimă și mulțumirea mea, însoțite de prietenești urări de bine, sănătate și succes în marea muncă a talentului dumitale înțelept. A. Lupan, 25.XII. 1973”. De reținut autoevaluările ironice, străbătute de o notă plină de tristețe: *Acest bucluc de carte*; susținerea de a *mă băga la acest bucluc* pentru a-mi susține *păcatele neiertate*, mărturie care confirmă odată în plus amarul adevăr că uriașa muncă depusă de A. Lupan întru promovarea valorilor și ideilor fundamentale privind cultura națională în perspectiva și retrospectiva prezentului, trecutului și viitorului, era trecută prin furcile caudine ale invidiei, urii și nepăsării indiferent de unde porneau aceste împotriviri și obstacole absurde de neiertat – din partea unor colegi de breaslă, care, chipurile, „nu-l înțelegeau”, sau din partea structurilor Puterii, care, deschis sau camuflat, nu-l agreau și nu-l acceptau, fiind nevoiți totuși să cedeze de multe ori celui care își câștigase un *Nume* cu literă mare în fața intelectualității timpului, dar și în fața întregului popor.

Maria Saca-Răcilă. *Natură statică cu scoică. U/c, 2010*